

04.06.08
12.28
88.08

Sol·licitud de dictamen de constitucionalitat
Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu

AL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

Josep Anton SILVESTRE CÀNOVAS, major d'edat, advocat inscrit al Col·legi d'Advocats d'Andorra, actuant en aquest acte en nom i representació dels M.I. Srs. Jaume BARTUMEU CASSANY, Francesc RODRÍGUEZ ROSSA, Josep DALLERES CODINA, Esteve LÓPEZ MONTANYA, Mariona GONZÁLEZ REOLIT, Carles BLASI VIDAL, Vicenç ALAY FERRER, Jordi FONT MARINÉ, Víctor NAUDI ZAMORA, Ricard de HARO JIMÉNEZ, David PÉREZ PEIRÓ i M. Pilar RIBA FONT, consellers generals, amb domicili als efectes del present recurs a la seu del Consell General, comparec per davant el Tribunal Constitucional i com millor en dret escaigui,

DIEM

Que d'acord amb el que es disposa als articles 59, 60, 61 i 62 de la Llei Qualificada del Tribunal Constitucional, compareixem en temps i forma hàbils a interposar la present SOL·LICITUD DE DICTAMEN DE CONSTITUCIONALITAT sobre l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu en considerar que pot ser contrari als articles 11 i 20 de la Constitució del Principat d'Andorra.

I ho fem, d'acord amb el que estableix l'article 36 de la Llei Qualificada del Tribunal Constitucional, en base als apartats següents:

I.- DE CARÀCTER PROCESSAL

A) IDENTIFICACIÓ I LEGITIMACIÓ ACTIVA

Els consellers generals sotasignants són consellers generals amb plenitud dels drets i deures d'acord amb el que disposa l'article 3 del Reglament del Consell General, i compareixen sota la direcció lletrada

que també sotasigna, en un nombre superior a la cinquena part establerta en l'article 59 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional per formular la sol·licitud de dictamen de constitucionalitat dels tractats internacionals.

Estan legitimats activament per interposar la present sol·licitud per no haver donat suport, en la sessió pública del Consell General del dia 15 de maig del 2008, al que era la proposta d'aprovació de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu que fou adoptada per majoria.

Aquesta sol·licitud es formula dins del termini establert en l'article 60.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, en concordança amb l'article 63 de la Constitució, comptador a partir del dia hàbil següent al qual el Síndic General va donar compte als Coprínceps de l'aprovació de l'Acord pel Consell General.

B) REPRESENTACIÓ I POSTULACIÓ

Correspon a l'advocat sotasignant per ésser designat en l'ALTRESSI del petitum de la present sol·licitud pels consellers generals que també sotasignen.

Es formula la present SOL·LICITUD DE DICTAMEN DE CONSTITUCIONALITAT en base als següents:

II.- FETS

Primer.- En data 26 de març del 2008 fou publicada al Butlletí del Consell General la "Proposta d'aprovació de la ratificació de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu". Aquest text fou aprovat pel Consell General el 15 de maig del 2008. El Síndic General en va donar compte als coprínceps el dia 16 de maig del 2008.

Segon.- D'acord amb els articles 59 i següents de la Llei Qualificada del Tribunal Constitucional, aquest Tractat pot ser sotmès a un procediment previ de control de constitucionalitat instat a petició d'una cinquena part dels membres de dret del Consell General. Iniciem aquest procediment mitjançant el present escrit de sol·licitud de dictamen de constitucionalitat

III.- FONAMENTS JURÍDICS

PRIMER.- Ens trobem, certament, davant un Tractat internacional que bandeja el tradicional criteri de reciprocitat que és propi d'aquests textos. De fet, les obligacions previstes sols recauen en una de les parts. Així, en primer lloc, la Santa Seu es limita a notificar el nom del designat com a Bisbe d'Urgell. No s'ha establert cap procediment de consulta prèvia, malgrat la rellevància institucional que té per a Andorra la persona del Bisbe d'Urgell.

En la mateixa línia, podem assenyalar l'assumpció per part de l'Estat andorrà dels dies festius propis de la religió catòlica o l'atorgament de la nacionalitat andorrana als sacerdots amb ofici eclesiàstic al Principat d'Andorra. Hem de referir-nos també a l'àmplia exempció tributaria prevista a l'article XIII i al manteniment del costum pel que fa al sosteniment econòmic de l'Església per l'Estat andorrà. En aquest darrer aspecte, no es fa cap referència a un futur autofinançament de l'Església Catòlica i només s'al·ludeixen a possibles adaptacions del sistema tradicional vigent.

SEGON.- Les estipulacions anteriorment comentades poden tenir diverses valoracions d'oportunitat però, malgrat l' extensa assumpció d'obligacions pel Principat d'Andorra, s'inclouen dins de les prerrogatives pròpies del seu *treaty making power*. No obstant, hem d'assenyalar que l'art. XI.3.a) del document aprovat presenta greus contradiccions amb la Constitució del Principat d'Andorra. Transcrivim tot seguit el seu text:

“3. Tots els centres d'ensenyament garantiran el dret que tenen els pares, d'acord amb la Constitució, a una educació moral o religiosa per als fills, d'acord amb les conviccions pròpies:

a) Als centres en general:

1. Durant tota l'educació bàsica, els centres han d'oferir l'ensenyament de la religió catòlica dins de l'horari escolar. Aquest ensenyament és d'opció voluntària per als alumnes.
2. L'ensenyament de la religió catòlica serà impartit per les persones autoritzades per l'Ordinari diocesà. Si no es tracta de sacerdots, hauran de comptar amb un document expedit a tal efecte per l'Autoritat eclesiàstica
3. Correspon igualment a l'Autoritat eclesiàstica assenyalar els continguts de l'ensenyament de la religió catòlica així com proposar els llibres de text i material didàctic corresponent.”

Com es pot observar, aquest precepte imposa a tots els centres l'obligació d'oferiment de l'ensenyament de la religió catòlica dins de l'horari escolar. Els continguts d'aquests ensenyaments són determinats per l'Autoritat eclesiàstica, que s'encarrega també d'autoritzar les persones que l'impartiran. Aquesta regla suposa, en primer lloc, una alteració de la legislació andorrana vigent. Així per exemple, el primer incís de l'article 10 de la Llei Qualificada d'educació del 3 de setembre del 1993 disposa que "els pares o tutors tenen dret a optar lliurement per qualsevol dels sistemes educatius implantats a Andorra i el dret que llurs fills o pupils rebin la formació religiosa i moral d'acord amb llurs pròpies conviccions". Recordem que, d'acord amb l'art. 5 de la mateixa Llei, "l'estructura educativa andorrana és plural" i que "està integrada pels centres que segueixen el sistema educatiu andorrà i pels centres que segueixen altres sistemes educatius regulats per conveni". És a dir, ens trobem davant un conjunt caracteritzat pel pluralisme i per la llibertat d'elecció. No es pot imposar a tots els centres l'obligació d'oferir una concreta assignatura religiosa que, en algun cas, els pares i docents poden haver apartat conscientment, d'acord amb el seu propi ideari. Aquesta afirmació està especialment fonamentada quan es tracta de centres privats i fins i tot també seria predicable dels centres públics no-estats.

TERCER.- Ara bé, el que és més greu és que la imposició de l'obligació d'oferir l'ensenyament d'una determinada religió dins de l'horari escolar vulnera, en primer lloc, l'article 20.2 de la Constitució, segons el qual "es reconeix la llibertat d'ensenyament i de creació de centres docents". És també contrària a l'article 20.3 de la mateixa Constitució, que indica el següent:

"3. Els pares tenen dret a escollir el tipus d'educació que hagin de rebre els seus fills. Igualment, tenen dret a una educació moral o religiosa per a llurs fills d'acord amb les conviccions pròpies."

L'exigència d'oferir una concreta religió dins de l'horari escolar és contrària a l'autònoma configuració de l'ideari del centre educatiu, que la Constitució reconeix quan consagra la lliure creació de centres docents. Cal tenir en compte que el segon incís del precitat article 20.3 de la Constitució atorga als pares un àmbit d'elecció realment ampli, ja que els permet triar una educació moral o religiosa d'acord amb les conviccions pròpies. Aquestes conviccions morals poden ser, per exemple, estrictament laiques. La història de la pedagogia i la realitat sociològica ens proporcionarien infinitat d'exemples en aquesta línia. Per tant, quin sentit té imposar a un centre educatiu privat l'exigència d'oferir una religió específica dins de l'horari escolar? Aquesta obligació arruïna també la llibertat ideològica que reconeix l'article 11.1 de la Constitució.

El vici nuclear de l'article XI.3 és, en definitiva, la seva extensió indiscriminada a tots els centres, independentment del contingut del seu ideari i de les opcions preses pels pares per a triar una determinada educació moral o religiosa. És un precepte que atribueix a l'Estat andorrà un paper de garant de l'omnisciència pedagògica i ideològica d'una concreta religió.

Potser una interpretació generosa de la noció de "col·laboració especial" amb l'Església Catòlica –que apareix a l'article 11.3 de la Constitució– podria justificar l'oferta forçosa de la religió catòlica als centres públics estatals, però és desproporcionada per als centres privats i presenta greus dubtes pel que fa als centres públics no-estatals. Recordem que l'art. 23.3 de la Llei Qualificada d'Educació de 3 de setembre del 1993 disposa que "els centres privats són expressió del principi constitucional de llibertat de creació de centres docents" i que "el seu titular pot ser una persona pública diferent de l'Estat o una persona física o jurídica de caràcter privat".

Aquestes consideracions no quedarien salvades pel fet de que l'article XI.3. a)1), al seu darrer incís, afirma que "aquests ensenyament és d'opció voluntària per als alumnes". Insistim en que l'obligació d'oferir (i, si fos el cas, impartir) la religió catòlica ja afecta la configuració de l'ideari del centre i la lliure creació del centre docent.

QUART.- Cal afegir que aquest article és, a més, l'únic de l'Acord previst que generarà obligacions concretes per a tercers determinats, diferents del Principat d'Andorra i de la Santa Seu. Alguns preceptes afectaran també la població andorrana en el seu conjunt (per exemple, la determinació de les dates festives), però l'art. XI.3 té la peculiaritat que incideix en la llibertat de creació de centres docents privats, afectant l'autonomia del seu titular. En efecte, aquest hauria de limitar-se a complir els requeriments establerts a l'art. 27 de la precitada Llei Qualificada d'Educació:

"Tots els centres docents, públics i privats, hauran de reunir uns requisits mínims que garanteixin la qualitat de l'ensenyament que imparteixen. Els esmentats requisits es referiran, com a mínim, a la titulació acadèmica del professorat, a la relació numèrica alumnes/professor, a les instal·lacions docents i esportives i al nombre de places escolars, i seran determinades pel Govern."

Si el titular del centre respecta totes aquestes regles, cal qüestionar-se si no és realment una intromissió obligar-li a oferir dins de l'horari escolar una concreta religió. La llibertat ideològica i de creació de centres reconegudes per la Constitució impliquen també, al nostre entendre, la llibertat d'oferir o no oferir la classe de religió catòlica (o d'altres religions).

Una solució contrària ens situa dins del camp de la confessionalitat de l'Estat andorrà. Hipòtesi que la Constitució ha bandejat.

CINQUÈ.- La situació pot ser encara més danyosa per a la llibertat ideològica i d'educació si, a més, ha de ser el centre qui assumeixi la retribució del professor de religió catòlica. Aquest punt no està aclarit per la Cinquena part de l'Acord. De fet, és dubtós que s'inclogui dins la "col·laboració secular i tradicional en allò que es refereix al sosteniment econòmic de l'Església" prevista a l'art. XIV. En conseqüència, un centre privat amb un ideari laic o d'orientació religiosa diferent a la catòlica –que són fruit de les llibertats educativa i ideològica– hauria de sufragar l'oferta d'una assignatura estranya al seu ideari.

SISÈ.- Tenint en compte la pluralitat de la societat andorrana, és probable que, en el futur, l'Estat andorrà acordi amb els representants legítims d'altres confessions religioses pactes similars al que aquí analitzem. ¿Seria admissible llavors que s'imposés als centres d'ensenyament de l'Església previstos a l'article 11.3 b) l'oferta obligatòria d'una assignatura d'una religió diferent? Aquesta hipòtesi –quan el centre privat és catòlic– pot ajudar a entendre la inconstitucionalitat de l'obligació de tots els col·legis d'oferir l'ensenyament de la religió catòlica.

Per tot el que, al Tribunal Constitucional, respectuosament,

SOL·LICITEM:

Que vulgui rebre el present escrit i atesos els Fets exposats i els Fonaments de Dret presentats, vulgui emetre l'escaient dictamen que declari la inconstitucionalitat de l'article XI 3 a) de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu aprovat pel Consell General el 15 de maig del 2008, ja que és contrari als articles 11.1 i 20 de la Constitució del Principat d'Andorra, en la mesura en que imposa a tots els centres escolars sense distinció l'obligació d'oferir l'assignatura d'una determinada religió, en aquest cas, la religió catòlica.

ALTRESSI DIEM que els consellers generals sotasignants designen al Lletrat Sr. Josep Antón SILVESTRE CÀNOVAS, advocat inscrit al Col·legi d'Advocats d'Andorra perquè els representi i defensi en el present expedient.

És de justícia que respectuosament demanem a Andorra la Vella, al quart dia del mes de juny del dos mil vuit.

Jaume BARTUMEU CASSANY

Francesc RODRÍGUEZ ROSSA

Mariona GONZÁLEZ REOLIT

Carles BLASI VIDAL

Josep DALLERES CODINA

Esteve LÓPEZ MONTANYA

Vicenç ALAY FERRER

Jordi FONT MARINÉ

Víctor NAUDI ZAMORA

M. Pilar RIBA FONT

Ricard de HARO JIMÉNEZ

David PÉREZ PEIRÓ

El Lletrat.-

